
Pääomalainan myöntäminen Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelut Oy:lle

KONSJAOS 17.10.2023 § 57

Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelut Oy (Servi, myöh. yhtiö) on Sastamalan kaupungin tytäryhtiö ja siten osa kaupunkikonsernia. Samalla yhtiö on merkittävä palveluntuottaja Sastamalan kaupungille, sillä kaupunki ostaa kaikki ruoka- ja puhtauspalvelut Yhtiöltä. Yhtiö maksaa kaupunkikonsernille toimitilavuokraa lähes 700.000 euroa vuodessa. Yhtiön toiminnan kannattavuus laski yhtäjaksoisesti vuosina 2017-2020 johtuen yleistä kustannuskehitystä alemmista hinnankorotuksista omistajille ja samaan aikaan vähentyneistä myyntivolyymeistä. Vuonna 2021 yhtiö teki merkittävän tappion johtuen koronaviruspandemian aiheuttamista myynnin menetyksistä, eikä sen yhtiönä ollut mahdollista saada ns. koronatukia. Yhtiöllä on ollut talouden tasapainottamisohjelma vuosina 2019-2021 ja edelleen on käynnissä uusi ohjelma 2022-2024. Toiminnan kustannustehokkuus onkin parantunut tehtyjen toimien vuoksi, ja myös kannattavuus parani vuonna 2022. Vuosina 2022-2023 maailmanlaajuinen inflaation kiihtyminen ja erityisesti elintarvikkeiden sopimushintojen kallistuminen on vaikuttanut siihen, että myös vuoden 2023 tulos jää negatiiviseksi.

Yhtiön osakepääoma on 500.000 euroa, mikä on yhtiön liikevaihtoon suhteutettuna vain n. 5 % sen vuotuisesta myynnistä. Tappiollisten vuosien 2018-2022 myötä yhtiöllä oli omaa pääomaa jäljellä vuoden 2022 tilinpäätöksessä noin 81 000 euroa. Vuoden 2023 tulosennusteen mukaisesti oma pääoma uhkaa jäädä tilinpäätöksessä negatiiviseksi.

Yhtiön omistajia ovat Sastamalan kaupunki ja Pirkanmaan hyvinvointialue. Yhtiö toimii sidosyksikköasemassa omistajiinsa nähden (inhouse-yhtiö). Kaupungin osuus yhtiön osakeomistuksesta on 95 %. Yhtiön oman pääoman tilannetta on mahdollista parantaa pääomistajan myöntämällä pääomalainalla, joka luetaan yhtiön taseessa sen omaan pääomaan.

Osakeyhtiölain mukaan pääomalainan pääoma ja korko saadaan maksaa yhtiön selvitystilassa ja konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huonommalla etuoikeudella. Pääoma saadaan muutoin palauttaa ja korkoa maksaa vain siltä osin kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän. Pääomalainan ehtona on myös, ettei pääoman tai koron maksamisesta yhtiö tai sen tytäryhteisö saa antaa vakuutta. Tästä syystä myöskään Sastamalan kaupungin Varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteiden (KV 16.12.2019 § 70) edellyttämää vakuutta ei voida tässä tapauksessa vaatia.

Yhtiön on arvioitu tarvitsevan pääomalainaa 500.000 euroa pitääkseen oma pääoma positiivisena. Myös palvelujen

hinnankorotustarpeita tarkastellaan talousarvion laatimisen yhteydessä. Mahdollisen pääomallainan myöntämisen ja palvelujen hinnankorotusten lisäksi kaupunki pääomistajana edellyttää, että yhtiö käynnistää tarvittavat toimenpiteet talouden tervehdyttämiseksi siten, että yhtiön oma pääoma pysyy jatkossa positiivisena ja talous kannattavana nykyisellä asiakasmäärällä.

Kuntalain ja EU:n valtioneuvoston edellytysten täyttymisen arviointi:

Kaupungin myöntämä pääomallaina edellyttää kuntalain (410/2015) 129 §:n mukaista lainojen, takausten tai muiden vakuuksien antamista koskevien määräysten sekä EU:n valtioneuvoston toteutumisen arvioimista. Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa. Kunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään EU:n valtioneuvoston edellytyksistä. Edelleen, mitä 129 §:ssä on määrätty vakuuksista, ei koske osakeyhtiölain (624/2006) 12 luvussa tarkoitettua pääomallainaa.

Valtiontuki yritystoiminnalle on lähtökohtaisesti kiellettyä. Yritykselle myönnettävä julkinen tuki voi antaa sille muihin, kilpaileviin yrityksiin verrattuna valikoivaa taloudellista etua, mikä voi vääristää sisämarkkinoiden toimintaa ja kilpailua. Julkiset tuet yritystoiminnalle voivat kuitenkin olla sisämarkkinoille soveltuvia, jos niillä edistetään yleistä taloudellista kehitystä ja SEUT-sopimuksessa määritellyjä tavoitteita.

1. Vaarantaako myönnettävä pääomallaina kunnan kykyä vasta sille laissa säädetyistä tehtävistä?
2. Sisältyykö myönnettävään pääomallainaan merkittävä taloudellinen riski?

Kaupungin talouden tunnuslukujen perusteella arvioituna voidaan todeta, että kaupungin lakisääteisten tehtävien hoitamisen tai talouden ei erittäin varovaisesti arvioituna voida katsoa vaarantuvan tämän yksittäisen yhtiölle myönnettävän pääomallainan seurauksena. Edelleen, kaupungin tytäryhtiön toiminnan lainoittamiseen sisältyvää riskiä pienentää se, että tytäryhteisöt ovat kaupungin omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan alaisia ja velvollisia noudattamaan toiminnassaan kaupungin konserniohjetta ja kaupungin antamaa konserniohjausta. Pääomallainan myöntämisen ei voida katsoa sisältävän merkittävää taloudellista riskiä.

3. Pääomalaina ei saa vääristää kilpailua markkinoilla (kauppa- ja kilpailuvaikutus)

Yritykselle, joka tuottaa ainoastaan paikallisia tai alueellisia palveluja eikä tuota palveluja kotivaltionsa ulkopuolella, myönnetty valtion tuki voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan SEUT 107 (1) artiklan edellyttämällä tavalla vain, jos muista jäsenvaltioista peräisin olevat yritykset voisivat tarjota samoja palveluja eikä tämä mahdollisuus ole pelkästään hypoteettinen. Käytännössä tämä edellyttää enemmän kuin suoraa marginaalista vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Pääomalainan myöntäminen yhtiölle ei tässä tarkoituksessa vääristä kilpailua eikä vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

4. Pääomalainan lainaehtojen vastaavuus yksityisiltä markkinoilta hankittavan rahoituksen kanssa?

Sen selvittämiseksi, onko pääomasijoitusta koskeva toimenpide katsottava valtiontueksi, on käytettävä arviointiperustetta, joka perustuu yrityksen mahdollisuuksiin saada kyseiset rahamäärät yksityisiltä pääomamarkkinoilta. Julkiseksi tueksi ei katsota sellaista kunnan yhtiöön tekemää sijoitusta, joka on tehty yksityiseen sijoittajaan verrattavissa olevissa olosuhteissa. Yksityiselle sijoitukselle tyypillisiä seikkoja ovat mm.:

- sijoituksen tuotto-odotus, joka voi muodostua yhtiön osakkeen arvon kohoamisesta tai osinkotuotosta,
- yhtiön taloudellisen tilanteen perusteellinen selvittäminen ja varauksellinen suhtautuminen taloudellisissa vaikeuksissa olevaan yhtiöön, ja
- yhtiöön aikaisemmin tehtyjen panostusten turvaaminen.

Lisäsijoitustoimenpiteet tappiolliseen yhtiöön voivat olla markkinaehtoisia, mikäli niillä kyetään tervehdyttämään yhtiön talous ja suojaamaan kunnan yhtiöön aiemmin tekemien pääomasijoitusten säilyminen, mikä tässä tapauksessa toteutuu. Pääomalainassa käytettävän koron voidaan katsoa olevan markkinaehtoinen, koska se täyttää Euroopan komission korkotiedonannon (EUVL 2008/C14/02) markkinaehtoisuuden edellytykset. Tällöin järjestelyyn ei sisälly valtiontueksi katsottavaa taloudellista etua.

Kuntalain 14 §:n perusteella päätösvalta asiassa kuuluu valtuustolle.

Valmistelija	vs. talousjohtaja Anne Kosonen, konsernilakimies Katja Arve-Salonen
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Konserni- ja elinvoimajaosto päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että valtuusto

1. lisää vuoden 2023 talousarvion rahoitusosan antolainoihin 500.000 euroa, ja

2. myöntää Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelut Oy:lle pääomalainan määrältään 500.000 euroa. Lainalle voidaan maksaa korkoa, korkona käytetään 12 kk:n euriboria tilanteessa 31.12. lisättyinä kahden (2) prosenttiyksikön korkomarginaalilla. Lainaehdoissa noudatetaan osakeyhtiölain mukaisia ehtoja.

3. edellyttää, että yhtiö laatii talouden tervehdyttämissuunnitelman ja käynnistää tarvittavat toimenpiteet talouden tervehdyttämiseksi siten, että yhtiön oma pääoma pysyy jatkossa positiivisena ja talous kannattavana nykyisellä asiakasmäärällä. Tervehdyttämissuunnitelmasta ja sen toteutumisesta raportoidaan konserni- ja elinvoimajaostolle.

Päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkittiin, että varajäsen Ulla Yli-Hongisto ilmoitti olevansa esteellinen Servin pääomalainan myöntämisen käsittelyssä (peruste: yhteisöjääviys, Servin hallituksen puheenjohtaja). Yli-Hongisto poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Lisätietoja

vs. talousjohtaja Anne Kosonen, puh. 0400 788 820

KHALL 23.10.2023 § 212
538/02.05.03/2023

Valmistelija

vs. talousjohtaja Anne Kosonen, konsernilakimies Katja Arve-Salonen

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto

1. lisää vuoden 2023 talousarvion rahoitusosan antolainoihin 500.000 euroa, ja

2. myöntää Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelut Oy:lle pääomalainan määrältään 500.000 euroa. Lainalle voidaan maksaa korkoa, korkona käytetään 12 kk:n euriboria tilanteessa 31.12. lisättyinä kahden (2) prosenttiyksikön korkomarginaalilla. Lainaehdoissa noudatetaan osakeyhtiölain mukaisia ehtoja.

3. edellyttää, että yhtiö laatii talouden tervehdyttämissuunnitelman ja käynnistää tarvittavat toimenpiteet talouden tervehdyttämiseksi siten, että yhtiön oma pääoma pysyy jatkossa positiivisena ja talous kannattavana nykyisellä asiakasmäärällä. Tervehdyttämissuunnitelmasta ja sen toteutumisesta raportoidaan konserni- ja elinvoimajaostolle.

Päätös

Hyväksyttiin. Keskustelun kuluessa kaupunginhallituksen II varapuheenjohtaja Kari Kaaja ehdotti, että Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelut Oy:lle ei myönnetä pääomallainaa seuraavin perusteluin: ”ennen pääomituksen myöntämistä Servin pitää näyttää toimenpiteet, joilla taloutta oikaistaan. Onko henkilöstön määrä suhteessa liikevaihtoon oikea? Ulosmyynti lopetettava kokonaan.” Kun kaikki pyydetyt puheenvuorot oli käytetty, puheenjohtaja päätti keskustelun ja totesi kaupunginjohtajan ehdotuksesta tulleen kaupunginhallituksen päätös ja II varapuheenjohtaja Kaajan ehdotuksen kannattamattomana rauenneen.

Merkittiin, että Sastamalan Ruoka- ja Puhtauspalvelut Oy:n toimitusjohtaja Raine Nuolikoski oli läsnä asiantuntijana asian käsittelyn alussa ja poistui kokouksesta ennen päätöksentekoa. Merkittiin, että II varapuheenjohtaja Kaaja jätti päätökseen eriävän mielipiteen.

Lisätietoja

vs. talousjohtaja Anne Kosonen, puh. 0400 788 820